

جلسه سیزدهم: شکر ۳

۶- سپاس از بندگان خدا (قسمت دوم)

در قرآن و روایات همان‌گونه که بر شکر از خداوند تأکید شده، بر شکر از بندگان خدا هم تأکید گردیده است. در شکر از بندگان خدا در خط اول و در ابتدای فهرست، پدر و مادر هستند. در چهار آیه قرآن مسأله توحید و احسان به والدین کنار هم آمده است.

«لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (بقره/۸۳)

«وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (نساء/۳۶)

«أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (انعام/۱۵۱)

«أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (إسراء/۲۳)

این یک حقیقت است، یک واقعیت است یک باب گسترده‌ای در معارف ما هست، در موضوع احسان و تشکر از والدین، زبان عاجز است. از وقتی بچه متولد می‌شود تا وقتی به سن رشد می‌رسد چه رنج‌ها و چه زحمتهایی که پدر و مادر می‌کشند. فردی مادرش را کول گرفته بود داشت طواف می‌داد. به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله گفت: «بین آقا جان مادر پیرم را دارم طواف می‌دهم. آیا حقش را ادا کرده‌ام؟» حضرت فرمود: «حتی حق یک آهی که در دوره بارداری مادرت کشیده را ادا نکردی»^۱.

شکر والدین این است که: تا هستند احسان به آن‌ها و مهربانی به آن‌ها کرد. کمترین جمله بی ادبانه نسبت به پدر و مادر نباید داشت. در قرآن می‌فرماید: «فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ» (اسراء/۲۳) «اف» کمترین بی ادبی است و این کمترین را هم نباید گفت. اگر از دنیا رفته‌اند انسان فراموش‌شان نکند. ماه رمضان می‌آید در عالم برزخ منتظرند برای آن‌ها هدیه بفرستی. هدیه عالم برزخ این قرآنی است که می‌خوانی. این هدیه قرآنی به روح‌شان بفرستیم. انفاق برای روح‌شان خیلی مهم است. (شب اول دفن بیشتر روی نماز شب اول دفن توصیه و تأکید دارند که البته مستحب است. اما از ادله استفاده می‌شود که شب اول قبر میت به شدت نیازمند انفاق است. این نکته‌ای است که خیلی‌ها به آن توجه ندارند).

ماه رمضان هم انفاق داشته باشید. انفاق در ماه رمضان ثواب و فضیلتش از غیر ماه رمضان به مراتب بیشتر است. به هرحال همان‌گونه که شاکر خدا هستیم شاکر والدین هم باشیم و بعدش شاکر خدمتگزاران. نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ»^۲ کسی که از بندگان خدا تشکر نکند از خدا تشکر نکرده است.

در چند روایت این مضمون آمده است. در روایات فراوانی آمده است که اگر می‌خواهید شاکر خداوند باشید، شاکر بندگان خودم خداوند هم باشید.

۱- تفسیر نمونه، ج ۱۲، ص ۸۰

۲- من لا يحضره الفقيه؛ ج ۴ ص ۳۸۰؛ و من ألفاظ رسول الله ص الموجزة التي لم يسبق إليها

۷- چه کنیم شاکر خداوند بشویم؟

از مجموعه آیات و روایات استفاده می شود یاد نعمت های خداوند سبب می شود انسان شاکر خدا بشود. آیاتی مانند:

«جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» (نحل/۷۸) گوش به شما داد، چشم به شما داد، دل به شما داد. این ها بستر شکر است. این ها همه نعمت های اوست.

«وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَ النَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» (قصص/۷۳) این از رحمت خداوند است که شب برای شما قرار داد، روز برای شما قرار داد. شب را بستر آرامش تان قرار داد. روز را بستر کارتان قرار داد. این جای سپاس دارد، جای تشکر دارد.

«وَ هُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ حَمًا طَرِيقًا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا - وَ كَسَى اسْتِخْرَاجَ كُنَيْدٍ؛ وَ كَشَتَى هَا رَا مِی بِنِی كَه سِیْنَه دِرِیَا رَا مِی شَكَافَنْد تَا شَمَا (بِه تِجَارَتْ پِرْدَازِیْد)» (نحل/۱۴)

سوره نحل سوره نعمت های خداوند است. بیش از ۴۰ نعمت از نعمت های خداوند در این سوره آمده است. در آیه ۵۳ همین سوره می فرماید: «وَ مَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ» تمام نعمت هایی که دارید از خداوند است. او این نعمت ها را به شما داده است.

«كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ» (حج/۳۶) این نعمت ها را به شما دادیم تا شما نعمت های او را شکر کنید و بدانید غرق نعمت های خدا هستید.

«وَ إِنْ تَعْلَمُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا» (نحل/۱۸) شما توان شمارش نعمت های خدا را ندارید. «وَ اذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَ أَيْدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَ رَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ». (انفال/۲۶). این را یاد بیاورید آن روزی که شما مستضعف بودید، ناتوان بودید، نگران این بودید که دشمنان شما را از بین ببرند، خداوند به شما پناه داد. کمک تان کرد. این نعمت بسیار ارزشمندی است.

«وَ إِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَ يُسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَ فِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ» (ابراهیم/۶). «و (به خاطر بیاور) هنگامی را که موسی به قومش گفت: «نعمت خدا را بر خود به یاد داشته باشید، زمانی که شما را از (چنگال) آل فرعون رهایی بخشید! همان ها که شما را به بدترین وجهی عذاب می کردند؛ پسران تان را سر می بریدند، و زنان تان را (برای خدمتکاری) زنده می گذاشتند؛ و در این، آزمایش بزرگی از طرف پروردگارتان برای شما بود!»

یاد نعمت ها بستر شکر است. نعمت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، نعمت حاکمیت دین، این نعمت را باید به عنوان یک سپاس خداوند دید.

نمونه سوالات آزمون

۱- در عرصه شکر از بندگان خدا چه کسانی در خط اول می باشند؟

الف: همسایه   ب: برادر   ج: خواهر   د: پدر و مادر

۲- امام صادق (ع) در جواب فردی که مادرش را کول کرده بود و طواف می کرد و قائل به

ادای حق بود، چه فرمود؟

الف: ثواب یک سال روزه برای شما نوشته خواهد شد.

ب: حتی حق یک آهی که در دوره بارداری مادرت کشیده را ادا نکردی.

ج: در شب اول قبر خداوند به فریادت خواهد رسید.

د: شکر خداوند را به جا آوردی.

۳- معنی کلمه "لَحْمًا طَرِيًّا" در آیه «وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا»

کدام است؟

الف: گوشت تازه   ب: آب گوارا   ج: میوه خوشمزه   د: هر گونه خوردنی

۴- در کدام یک از سور قرآنی، بیشترین نعمت های الهی ذکر شده است؟

الف: انفطار   ب: نمل   ج: نحل   د: عنکبوت

۵- معنی صحیح آیه "ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ - فَإِلَيْهِ تَجْرُونَ" کدام است؟

الف: و هنگامی که آسیبی جسمی به شما رسد، فقط او خوانده می شود!

ب: و هنگامی که آسیبی جسمی به شما رسد، فقط او را می خوانید!

ج: و هنگامی که ناراحتی به شما رسد، فقط او خوانده می شود!

د: و هنگامی که ناراحتی به شما رسد، فقط او را می خوانید!